

Uittreksel uit de Objecten Data Bank

Onderstaand object is
EEN RIJKSMONUMENT
opgenomen in het Register van beschermde monumenten
ingevolge artikel 6 van de Monumentenwet 1988

Provincie : Gelderland Monumentnummer : 529075
Gemeente : Oldebroek Besluitnummer : RNO-2004-3567
Complexcode: 8091PN-C-01 Besluitdatum : 28-10-2005
Aanduiding : RdMz
Complex onderdelen
Aantal : 9
Nummers : 31392, 31393, 529076, 529077, 529078, 529079
529081, 529082, 529083

PLAATSELIJKE AANDUIDING

IJsselvliedtlaan 1 te Wezep

KADASTRALE AANDUIDING
EN
KADASTRALE TENAAMSTELLING

Zie bij de onderdelen van het complex.

OMSCHRIJVING

Omschrijving van het complex

In structuur en deels in detail gaaf bewaard gebleven HISTORISCHE BUITENPLAATS IJSSELVLIEDT, bestaande uit een HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), TUINMANSWONING (3), KOETSHUIS (4), TUINMUUR (5), DUIVENTIL (6) BEGRAAFPLAATS (7), BOERDERIJ (8) en BOERDERIJ (9).

IJsselvliedt is gelegen in het Oldebroek of Hollanderbroek, een zogenaamde cope-ontginning, ontstaan in de loop van de 13de eeuw, toen kolonisten uit het Hollands/Utrechtse laagveengebied hier het langgerekte Oldebroek ontgonnen. De plaats ligt aan de rand op de overgang van het veen naar de zandige heuvelrand tussen de Broekdijk en de Wezepsestraat (thans Zuiderzeestraatweg). Kenmerkend voor een cope-ontginning is het systeem van langgerekte evenwijdige kavels. Deze verkaveling is typerend voor Oldebroek en is bepalend geweest voor de structuur van het park van de buitenplaats IJsselvliedt. Langs de Zuiderzeestraatweg die sedert 1830 is bestraat lag al in het begin

van de 19de eeuw een groot aantal buitenplaatsen. Van der Aa noemt:
Schouwenburg, Zwaluwenburg, Den Ekelenburg, Vierhuizen, Tijd-en-Vlijt
Vollenhof, Olthorst Broekeroord, Koldenhoven, IJsselvliet, de
grondvesten van Puttenstein, Vogelenzang, IJsselstein en Molencate
nabij de Triezelenberg.

Als eerste eigenaar van het landgoed IJsselvliedt wordt Johan
Beeldsnijder Steenberg (1675-1751) genoemd, burgemeester van Kampen
en lid van de magistratuur tussen 1697 en 1748. Hij liet een huis
bouwen en binnen de verkaveling een park aanleggen met waterpartijen,
formele parterres en een sterrenbos (zie kaart van M. J. de Man circa
1805). Over het oude huis is, voor zover wij weten, niets bekend. Het
huidige huis werd gebouwd in 1824 door Richard Andreas Ludolph Nobel
(1777-1839). Nobel woonde in Zwolle en gebruikte IJsselvliedt als
zomerhuis. Hij had het landgoed IJsselvliedt met financiële hulp van
zijn vrouw Arnoldina Johanna Gockinga gekocht en het oude huis laten
afbreken. In de eerste helft van de 19de eeuw is de ouderwetse aanleg
van het park op bescheiden wijze veranderd in een moderne
landschappelijke compositie. De bestaande waterloop om het terrein
achter het huis werd gedeeltelijk gedempt en gedeeltelijk vergraven en
uitgebreid, zodat het hart van de buitenplaats door water was omringd.
Ten noordwesten van dat deel bleef de oude aanleg met rechte lanen,
een ronde kom met aanlopende beukenberceau en een sterrenbos binnen de
verkaveling gehandhaafd. Op de TMK van 1858 is dit alles te zien. Niet
lang daarna is het landschapspark in noordwestelijke richting
uitgebreid, waarbij een deel van de waterloop is verlegd. Uit die tijd
dateert tevens de aanleg van een wandelbos aan de westkant van de
plaats dat Vinkennest heet, met open (weiland), gesloten stukken
(ingeplant met bos) en waterpartijen, doorsneden met slingerpaden. Een
kleine rondlopende wandeling ten zuiden van de IJsselvliedtlaan met
tuinmanswoning kwam toen ook tot stand. Op de topografische kaart
verkend in 1865 en 1871, staan de landschappelijke veranderingen
ingetekend.

Een volgende fase in de ontwikkeling van de buitenplaats vond plaats
onder Johan Paul graaf van Limburg Stirum die in 1926 eigenaar van
IJsselvliedt werd. Door tuinarchitect L.A. Springer had hij een nieuw
ontwerp laten maken voor de directe omgeving van het huis, waarbij de
landschappelijke aanleg grotendeels weer door een formele tuin werd
vervangen. Deze is in structuur geheel aanwezig. Op het terrein direct
achter het huis werd een stal afgebroken en in 1926 kwam daar een
dienstgebouw. Dit valt buiten de bescherming. In het landschapspark
aan de overkant van de weg schiep Van Limburg Stirum in de jaren
veertig een arboretum en een pinetum. Het bestaande slingerende
padenbeloop werd niet veranderd. In de jaren zeventig werd het huis in
gebruik genomen als vakantiehuis van het Rode Kruis. Daartoe heeft een
aantal aanpassingen en veranderingen aan in- en exterieur plaats
gevonden.

Waardering van het complex

De HISTORISCHE BUITENPLAATS IJSSELVLIEDT is van
architectuurhistorisch, cultuurhistorisch, tuinhistorisch en
stedenbouwkundig belang:

- wegens de ouderdom;
- als voorbeeld van een historisch gegroeid complex met hoofd- en bijgebouwen in een tuin- en parkaanleg;
- wegens de aanwezigheid van een 18de-eeuwse lanenstructuur met sterrenbos die voor een deel nog aanwezig is waar overheen een landschappelijke aanleg in het midden van de 19de eeuw tot stand is gekomen, die in 1926 gedeeltelijk door L.A. Springer weer is aangepast aan de toen heersende tuinopvattingen;
- wegens de bij een historische buitenplaats horende opstallen;
- als onderdeel van de reeks historische buitenplaatsen aan de Zuiderzeestraatweg tussen Elburg en Hattem;
- wegens de functionele en visuele samenhang tussen de verschillende componenten

INSCHRIJVING

Kantoor bewaarder : Arnhem
Inschrijvingsdatum : 09-01-2006
Deel/Registratienummer : 30961/190
